

**PLASTİK SANATLAR ALANINDA
SERAMİK VE CAM ÜZERİNE
YAKLAŞIMLAR
8**

EDİTÖRLER

Doç. Dr. Betül AYTEPE SERİNSU

Doç. Dr. Fahrettin GEÇEN

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-375-180-7

Ön Kapak Resmi

Doç. Dr. Betül AYTEPE SERİNSU

Kitap Adı

Plastik Sanatlar Alanında Seramik ve Cam
Üzerine Yaklaşımlar 8

Arka Kapak Resmi

Öğr. Gör. Ümit PARSIL

Yayıncı Sertifika No

47518

Editörler

Doç. Dr. Betül AYTEPE SERİNSU

ORCID iD: 0000-0002-6853-9219

Doç. Dr. Fahrettin GEÇEN

ORCID iD: 0000-0002-0787-7505

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

ART000000

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

DOI

10.37609/akya.3389

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kütüphane Kimlik Kartı

Plastik Sanatlar Alanında Seramik ve Cam Üzerine Yaklaşımlar 8 / ed. Betül AYTEPE Serinsu, Fahrettin Geçen.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.

211 s. : resim, çizelge, şekil, tablo. ; 160x235 mm.

Kaynakça var.

ISBN 9786253751807

1. Sanat--Dekoratif Sanatlar--Cam--Seramik.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

- BÖLÜM 1** Seramik Astarlarının Yüzeyle Uygulanmasında Monotip Baskı Yönteminin Kullanımı ve Kağıt Yardımı İle Astar Transfer Örneği..... 1
Emel BOZKURT
- BÖLÜM 2** Geleneksel Çanakkale Seramiklerinde Motifler..... 23
Fulya SAVAŞ
- BÖLÜM 3** Bone China (Kemik Porselen) Tarihi ve Üretimi 35
Pınar BİÇİCİ ÇETİNKAYA
- BÖLÜM 4** Öz Benlik ve Hayvan Temalı Seramik Heykel Yorumlamaları 53
İrem SERT
Memduha Candan GÜNGÖR
- BÖLÜM 5** Tüketim Kültürü İçinde Metropol Kentleşmenin Sanatla İlişkisi 75
Şule KARACALAR
- BÖLÜM 6** Mata Ortiz Çömlekçiliği 89
Hüseyin GÜRGÖZE
- BÖLÜM 7** Seramik Şekillendirme Yöntemlerinde Torna..... 113
Yunus YILMAZER
- BÖLÜM 8** Fosfor Etkili Seramik Sırları 139
Yunus Emre AKKALAN
Pınar ÇALIŞKAN GÜNEŞ

BÖLÜM 9	Geri Dönüşüm Camların Kullanıma Örnek	
	Bir Girişim: Rero Glass	155
	<i>Agâh Barış Can AKSAKAL</i>	
BÖLÜM 10	"Zamanda Yolculuk": Çini ve Seramik Sembollerin Kültürel	
	Anlamları.....	165
	<i>Burhan YALÇIN</i>	
BÖLÜM 11	Çanakkale, Gelibolu Özel Yetenekli Çocukların	
	Sepet Fırın Yapımı ve Pişirim Uygulamaları	187
	<i>Ergün ARDA</i>	
	<i>Yeşim YAVAŞ</i>	

YAZARLAR

Yunus Emre AKKALAN

Yüksek Lisans Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik ve Cam Anasanat Dalı

Arş. Gör. Agâh Barış Can AKSAKAL

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü

Doç. Ergün ARDA

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü

Öğr. Gör. Emel BOZKURT

Gaziantep Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu, El Sanatları Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Pınar BİÇİCİ

ÇETİNKAYA
İnönü Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Seramik Bölümü

Doç. Dr. Pınar ÇALIŞKAN GÜNEŞ

Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü

Doç. Memduha Candan GÜNGÖR

Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü

Arş. Gör. Hüseyin GÜRGÖZE

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü

Öğr. Gör. Şule KARACALAR

Samsun Üniversitesi, Kavak MYO, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, Mimari Restorasyon Programı

Dr. Öğr. Üyesi Fulya SAVAŞ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ayvacık Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü

İrem SERT

Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Tasarımı Bölümü

Burhan YALÇIN

Sanatta Yeterlik Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı

Yeşim YAVAŞ

Görsel Sanatlar Öğretmeni, Bilim ve Sanat Merkezi Okulu

Yunis YILMAZER

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Mimarlık Tasarım ve Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk Sanatları Bölümü

"Katkılarından dolayı Öğr. Gör. Ümit PARSIL'a teşekkür ederiz"

BÖLÜM 1

Seramik Astarlarının Yüzelelere Uygulanmasında Monotip Baskı Yönteminin Kullanımı ve Kağıt Yardımı ile Astar Transfer Örneği

Emel BOZKURT ¹

Giriş

Günümüz sanat disiplinleri ve bu disiplinlerin teknik uygulamaları ele alındığında aralarındaki ortak paydaların sınırları gittikçe belirsizleşmektedir. Böylece neredeyse her açıdan birçok sanat alanı, kullanılan yöntemler ve uygulama esasları bakımından birbirine yakın hale gelmiştir. Bu durum uygulama çeşitliliğine sebep olması açısından avantaj sağlasa da bir yönü ile yöntem kargaşasına sebebiyet vermektedir.

Seramik sanatı ve seramik dekor teknikleri açısından değerlendirildiğinde birbirinden farklı tanımlamalar ve yaklaşımlar ortaya çıkmaktadır. Örneğin, baskı resim teknikleri ve grafik tasarım alanında uygulanan bazı tekniklerin temel prensipleri seramik alanına uyarlanmış; ayrıca uygulayıcıları tarafından farklı şekillerde yorumlanmıştır. Bu durum baskı teknikleri ve transfer dekorlarının literatür tanımlarını birbirine girift, karmaşık bir hale getirmiştir. Baskı kısaca; “Elde veya dijital ortamda hazırlanmış herhangi bir tasarımın, çizimin, resim veya fotoğrafın deforme olmadan seramik yüzeyler üzerine transfer edilmesi işlemi” olarak ifade edilebilir.

Avantajları açısından değerlendirildiğinde baskı teknikleri seramik yüzeylerde oluşturulan görsel çeşitliliği, renkleri ve dokuları ile sanatçılara geniş uygulama olanakları sunmaktadır. Bu olanaklar seramiğin geniş malzeme yelpazesi, uygula-

¹ Öğr. Gör., Gaziantep Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu, El Sanatları Bölümü, emelbozkurt@gantep.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-8997-0753

Kaynaklar

- COOPER E. (1978). “Seramik ve Çömlekçilik”, Çeviri: BAKIRER Ömür, Remzi Kitabevi
- ÇOBANLI Z. (1996). “Seramik Astarları”, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, Eskişehir
- ERSOY Z. (2005). “Seramik Yüzeylerde Resimsel Yansımalar”, Seramik Sanat, Bilim ve Teknoloji Dergisi, Sayı: Ocak/Şubat, İstanbul
- İŞİKTAN F. (2007). “Teknik Dekor Yöntemlerinin Özgün Seramik Yapıtlarda Kullanım”ı, Sanatta Yeterlilik Tezi, İstanbul
- KALAY L. (2009). “Seramik Yüzeylerde Kullanılan Baskı Teknikleri Ve Uygulamaları”, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi, İzmir
- MÜLAYİM S. Sanata Giriş, İstanbul, Sanat Tarihi Araştırmaları Dergisi Yayını, 1989,s.54
- “Resimli Bilgi Ansiklopedisi”. (1964). Cilt:4, Sayı:37, Doğan Kardeş Matbaacılık Sanayi A.Ş.Basımevi, İstanbul
- SEVİM S.S. (2015). “Seramik Dekorlar ve Uygulama Teknikleri”, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara

Görsel Kaynaklar

Görsel 1-2: <https://ru.pinterest.com/pin/325033298127436432/>

Görsel 3-4: Emel Bozkurt Arşivi

Görsel 5-6: Emel Bozkurt Arşivi

Görsel 7-8: Emel Bozkurt Arşivi

Görsel 9-10: Emel Bozkurt Arşivi

Görsel 11-12: Emel Bozkurt Arşivi

Görsel 13-14: Emel Bozkurt Arşivi

Görsel 15-16: Emel Bozkurt Arşivi

Görsel 17-18: Emel Bozkurt Arşivi

Görsel 19: Emel Bozkurt Arşivi

Görsel 12: <https://ru.pinterest.com/pin/325033298127755451/>

Görsel 13: <https://ru.pinterest.com/pin/325033298127352984/>

BÖLÜM 2

Geleneksel Çanakkale Seramiklerinde Motifler

Fulya SAVAŞ¹

Giriş

Ününü kentin tarihi, kültürel zenginlikleri ve yaşayan öğelerinden alan Çanakkale seramikleri, Anadolu ve dünya seramik sanatında önemli yer tutmaktadır. Tarihi arka planında önemli değerler barındıran Çanakkale kenti, seramik sanatında da ön plana çıkarak, halkın günlük ihtiyaçlarını giderilmesinde önemli katkı sağlamıştır. Bu anlamda üretimine başlanan geleneksel çömlekçilik, Osmanlı Döneminde Türk seramikleri arasında öncelikli yer edinmiştir.

Halkın sanatsal değerlere bakış açısı, özellikle seramik sanatının gelişmesine ve seramik formlarının çeşitliliğinin artmasına katkı sağlamış, seramik üretimi 17.yüzyıl sonlarından ve 20. yüzyıl ortalarına kadar sürmüştür. Birbirine benzer formlar taşıyan seramik üretimlerinin varlığı söz konusu olsa bile farklı form ve dekor ilişkisi bakımından her biri özgün ve tek olma özelliğini bünyesinde taşımaktadır. Dekor bezemeleri için genellikle kırmızı kilden üretilen formların yüzeyi, beyaz astarlanmıştır. Çukur tabak, kâse, testi, kap gibi üretilen formlar sır altı, sır üstü, applike dekor teknikleri kullanılarak oluşturulmuştur.

Erken dönem çukur tabak ve kâse formlarında; mor, kahverengi, sarı, kırmızı, mavi, turuncu renk tonlarında fırça dekor tekniği ile oluşturulan bezmelerin üzeri renkli ya da şeffaf sır ile sırlanmıştır. Çukur tabak ve kaselerin desenlerinde çiçek demetleri, soyut rozetler, stilize benekler görülmektedir. Bordürler genellikle

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ayvacık Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü, fulya.savas@comu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-8222- 0709

formların kırmızı kilden üretilip, yüzeylerinin beyaz astarlı ve dekorlu olmasıdır. Dekor olarak kullanılan balık, kuş, gemi, zürafa, ağaç, köşk, cami, stilize çiçek motifleri yörenin kendine özgü kimliğinin oluşmasında önemli katkı sağlamıştır. Çanakkale Seramiklerinde motiflerin fırça dekor uygulamaları iki türdür. Birincisi, ustanın özgünlüğü ile ortaya çıkmaktadır. İkincisi ise desenin dış hatları belirlenerek içlerinin koyu mor, siyah kahverengi boyalar ile doldurulmasıdır. Serbest fırça darbesiyle oluşturulan motifler, en yoğun olarak çukur tabak yüzeyleri üzerinde kullanılmıştır. Kendi içerisinde çeşitlilik gösteren seramikler, motif unsurlarının birbiri ile oluşturduğu uyumu ve çeşitliliği ile uygulamada gelenek içerisinde kaldığını göstermektedir. Bunun yanı sıra var olan motiflerin ve betimleme yaklaşımlarının yanı sıra serbest fırça hareketlerinin değişim ve çeşitlenmeye yönelik olduğu görülmektedir.

Bir bütün olarak değerlendirdiğimizde Geleneksel Çanakkale seramikleri, kültürel mirasımızın yaşatılması ve kentin yeniden canlanması açısından sanatsal, geleneksel yönden bölgeye değerli getirileri olmuştur. Bu doğrultuda 2013 yılında kurulan Çanakkale Seramik Müzesi sayesinde, tarihi şehrin önemli geleneksel formları izleyiciye sunulmuştur. Ayrıca, Çanakkale seramiklerinin arka planını ve gelişimini araştıran ve geliştirilmesine katkı sunan Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi bünyesinde yer alan Çanakkale Seramikleri Araştırma Merkezinin bilimsel anlamda literatüre önemli katkılar sağladığını da ifade etmek doğru olacaktır.

Kaynaklar

- Altun, A (1997). *Osmanlı' da Çini Seramik Öyküsü*, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, 1.Baskı.
- Altun, A (1996). *Çanakkale Seramikleri, İstanbul: Vehbi Koç Vakfı Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Yayınları*:1
- Batmaz (2019). *Smyrna Agorasi'nda bulunan Çanakkale seramiklerinin araştırılması ve modern tekniklerle yeniden üretilmesi*, (Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Gelenek Türk El sanatları Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi), İzmir.
- Güler, A (2019). *Geleneksel Çanakkale Seramiklerinde Yeni Nesil Seramikçiler: Şerife Biçici ve Burak Çiftçi'nin Çalışmalarında Geleneksel Üslup ve Çağdaş Yorum*, 6.Uluslararası Türk Kültür ve Sanatlarını Tanıtma Sempozyumu,
- Kıraç, S. İ. (1996). *Çanakkale Seramikleri, Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü*, Suna & İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri
- Öney, G (1971). *Türk Devri Çanakkale Seramikleri*, Çanakkale Seramik Fabrikaları A.Ş. Yayını, Ankara.
- Öney G, (1982). *Çanakkale'de Geç Devir Osmanlı Seramikleri*, Bilim Birlik Başarı, Sayı 33, Yaşar Holding AŞ Yayın, İzmir.
- Soustiel, Laure (2000). *Osmanlı Seramiklerinin Görkemi (Katalog)*, Jaquemart-Andre Müzesi, Paris.

Görsel Kaynaklar

- Görsel 1.** Öney, G (1998). Çanakkale Seramiklerinin Osmanlı Seramik Sanatındaki Yeri, *Osmanlı'da Çini ve Seramik Öyküsü*, (ed. Ara Altun) İstanbul: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, s.271.
- Görsel 2.** <https://www.alifart.com/-/?cat=38,85,60,97,44&page=8>
- Görsel 3.** <https://tuncamuzayede.com/hemen-al/19-yy-canakkale-seramik-tabak/9001>
- Görsel 4.** https://www.facebook.com/canakkaleseramikmuzesi?locale=az_AZ
- Görsel 5.** <https://www.alifart.com/canakkale-seramik-tabak-273182>
- Görsel 6.** Altun A (1996). *Çanakkale Seramikleri, İstanbul: Vehbi Koç Vakfı Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Yayınları:1, s.26.*
- Görsel 7.** Öney, G (1971). *Türk Devri Çanakkale Seramikleri*, Çanakkale Seramik Fabrikaları A.Ş. Yayını, Ankara, s.110.
- Görsel 8.** Öney, G (1971). *Türk Devri Çanakkale Seramikleri*, Çanakkale Seramik Fabrikaları A.Ş. Yayını, Ankara, s.48.
- Görsel 9.** Öney, G (1971). *Türk Devri Çanakkale Seramikleri*, Çanakkale Seramik Fabrikaları A.Ş. Yayını, Ankara, s.49.
- Görsel 10.** Öney, G (1971). *Türk Devri Çanakkale Seramikleri*, Çanakkale Seramik Fabrikaları A.Ş. Yayını, Ankara, s.52.
- Görsel 11.** Altun, A (1996). *Çanakkale Seramikleri, İstanbul: Vehbi Koç Vakfı Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Yayınları:1, s.115*
- Görsel 12.** Soustiel, Laure (2000). *Osmanlı Seramiklerinin Görkemi (Katalog)*, Jaeguemart-Andre Müzesi, Paris s.212.
- Görsel 13.** Altun, A (1996). *Çanakkale Seramikleri, İstanbul: Vehbi Koç Vakfı Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Yayınları:1, s.92*
- Görsel 14.** Altun, A (1996). *Çanakkale Seramikleri, İstanbul: Vehbi Koç Vakfı Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Yayınları:1, s.84*
- Görsel 15.** <https://www.artiummodern.com/urun/2918305/18-yuzyil-canakkale-tabak-18-yuzyil-canakkale-seramik-tabak-26-x-26-cm>

BÖLÜM 3

Bone China (Kemik Porselen) Tarihi ve Üretimi

Pınar BİÇİCİ ÇETİNKAYA ¹

Giriş

Geleneksel seramikler içindeki elde edilen en başarılı ürünlerden birisi olan porselen, yüksek mukavemetin yanı sıra yarı ışık geçirgenliğine sahip, teknik veya sanatsal amaçlı kullanılabilen sırlı veya sırsız bir seramik malzemedir. Kompozisyona bağlı pişirim sıcaklıklarının düşürülmesi ya da arttırılması, hammaddelerin ve kullanım oranlarının neden bu kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Kemik porseleni günümüzde yüksek ışık geçirgenliği, kalite ve görsel görünümüyle diğer porselen ürünlere göre tercih edilmektedir. Normal porselenden daha ince ve zarif bir görüntüye sahip olan kemik porseleni, yumuşak porselen sınıfına girer. Yumuşak veya kemik porseleni adını; bileşiminde % 50-65 oranlarında bulunan kemik tozu veya fosfattan almaktadır. Bir diğer adı da Fosfat porseleni olarak da tanılanmaktadır ve bu porselenin esas yapısını kemik külü (bone ash) oluşturmaktadır. Kemik külü yaklaşık olarak %85 oranında kalsiyum fosfat içermektedir ayrıca az miktarda kalsiyum karbonat, magnezyum karbonat ve silis içermekte, kalan % 15-30'u ise çoğunlukla kuvars ve feldspattan oluşmaktadır. Günümüzde bu ürün genellikle İngiliz porseleni olarak da bilinmektedir.

Bu çalışmada bone china (kemik porselen) türünün tarihsel süreci ve üretim aşaması araştırılmıştır. Ayrıca porselen ve kemik porselen üretimi, arasındaki farklar, avantaj ve dezavantajlar incelenmiştir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Seramik Bölümü, Malatya
pinar.bicici@inonu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-5989-5481

Estetik açıdan bakıldığında, Bone China genellikle daha şık ve zarif kabul edilir. Beyaz rengi ve şeffaflığı, üzerine uygulanan desen ve renklerin daha belirgin ve etkileyici görünmesini sağlar.

Geleneksel porselen ise, daha klasik ve zamanla sınımanmış bir güzelliğe sahiptir. Yoğun ve parlak sırları, günlük kullanım için idealdir, çeşitli renklerde ve desenlerde bulunabilir.

Bu araştırmada kemik porselenin tarihi, hammaddeleri ve üretim şekli araştırılmıştır. Porselen ve kemik porselen arasındaki farklılıklar belirtilmiştir.

Kaynaklar

- Arcasoy, A., (1995), Seramik teknolojisi, Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Anasanat Dalı Yayınları, İstanbul, 1995.
- B., Çetinkaya. P., (2019), 'Mazıdağı fosfatının karakterizasyonu ve kemik porselen üretiminde kullanımının araştırılması', Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Malzeme Bilimi ve Müh. Ana Bilim Dalı, Kütahya.
- Carty, W. M., Senapati, U., (1998), Porcelain-raw materials, processing, phase evolution and mechanical behaviour, J. Am. Ceram. Soc., 81(1), 3-20.
- Çakır, A. F. (2004), Kemik porselen üretiminin incelenmesi, Sanatsal Çalışmalarda Uygulanabilirliğinin Araştırılması ve Estetik Niteliklerinin Değerlendirilmesi, Sanatta Yeterlilik, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dinsdale, A. (1990), 'The constitution of Bone China', Science of Ceramic C.3.
- Fattah, W. I. A., Darwish S. ve Riad S., Structural, Thermal and Optical Characterization of Bone Chinas With Various Ca/P Ratios, Ceramica Acta. 4-5/98. 114.
- Fraser, H. (2010), Seramik hataları ve çözüm yöntemleri, Karakalem kitabevi Yayınları, İzmir.
- Güngör, F. (2013), Porselen ders notları.
- Kara, A. ve Stevens, R., (2002), Characterization of Biscuit Fired Bone China Body Microstructure- Part I: XRD and SEM of Crystalline Phases, J. Eur. Ceram. Soc., 22 (5), 731-736.
- Mostari, S., Zaman, T., Rahman, S. (2017), 'Synthesis and Characterization of Bone & Teeth Ash and Analysis of Their Influence on the Properties of Bone China', International Journal of Materials Science and Applications, 171-177.
- Özbek, K., (2004) 'Kemik Porselen Özelliklerine Hidroksiapatitin Etkileri ve Karakterizasyonu', Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Seramik Mühendisliği Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Özer, A. (2009), 'Yumuşak porselen bünyede vollaastonit kullanımının bünyeye etkisi', Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Seramik Mühendisliği Ana Bilim Dalı.
- Rado, P., (1988), An Introduction to the Technology of Pottery, Permagon Press, New York.
- Rado, P., (1981), Bone China, Ceramic Monographs-Handbook of Ceramics, Verlag Schmid GmbH Freiburg.
- Raynaud S., Champion, E. ve Assolant, D.B., Calcium Phosphate Apatites With Variable Ca/P Atomic Ratio II. Calcination and Sintering, Biomaterials, 23, 1073-1080, 2002. Reed, J. (1995), Principles of Ceramics Processing, U.S.A.
- Ryan, W. ve Radford C., (1997), Whitewares: production, testing and quality control, Optichrome Ltd.
- Suchanek, W., Yoshimura, M. (1998), Processing and properties of HA based biomaterials for use

- as hard tissue replacement implants, J. Mater. Res., 13(1), 94-116.
- Thangamani, N., Chinnakali, K. ve Gnanam, F. D. (2002), The Effect of Powder Processing on Densification, Microstructure and Mechanical Properties of Hydroxyapatite, Ceramics International, 28, 355-362.
- Tulyaganov, D. U., Agathopoulos, S., Fernandes, H.R. ve Ferreira, J.M.F., (2007), The influence of incorporation of zno-containing glazes on the properties of hard porcelains, J. Eur. Ceram. Soc., 27, 1665–1670.
- Tindall, D. L. (1979), Ceramics- Industrial Mineral Raw The Costumers View, Industrial Minerals, 137 (35).
- Uda, M., Kanno, H. ve Mukoyama, T. (1999), "Preliminary report on porcelain in Meissen (Germany) and Arita (Japan), Nuclear Instruments and Methods in Physics Research B", 150, 597-600.
- Wild A. L., Modern Techniques in The Bone China Industry. Trans. VII th International Ceram. Congress. London, P. 3, 1961.
- Yeşilay, S., (2006), 'Sentetik hidroksiapatitin kemik porseleni bünyesinde kullanımı' Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Seramik Mühendisliği Anabilim Dalı.

Görsel Kaynaklar

- Görsel 1:** Royal Porcelain Factory 18. yy (Çakır 2004).
- Görsel 2:** Kemik porselen yemek takımı (<https://eurasia-concept.com/product/>)
- Görsel 3:** Kemik porseleni (<https://severshowroom.wordpress.com/tag/kemik-tozu-porselen/>).
- Görsel 4:** Yüksek Işık geçirimli Kemik Porselen Tabak (<https://www.amazon.com.tr/Porselen-Tabak>)
- Görsel 5:** Bone china ve seramik ürün görseli (<http://citymag.co/let/>).
- Görsel 6:** Işık geçirimi yüksek tabak (<https://www.crafist.com.tr/glacier-white-porselen-s3128>)
- Görsel 7:** Kemik porselen bünye kompozisyonu (Mostari vd. 2017).
- Görsel 8:** Kullanıma Hazır Porselen Örneği <https://www.kisikates.com.tr/blog/porselen-demek-saglik-demektir-149>)

BÖLÜM 4

Öz Benlik ve Hayvan Temalı Seramik Heykel Yorumlamaları ¹

İrem SERT ²

Memduha Candan GÜNGÖR ³

Giriş

Dünyanın oluşumu asırlar öncesinden beri durmaksızın devam etmektedir. Bu oluşuma yönelik Jeolojik zamanların araştırılmasıyla ilgili ayrıntılı olarak bilgiler elde edilmiştir. Bu uzun süreçte yaşanabilir bir yer olmasını doğal olaylar ve canlılar sağlamıştır. Paleozoik zamanda hayvanlar karada git gide çoğalıp çeşitlenmiştir. İlerleyen yıllar sonrasında nihayet antropozoik zamanda ise ilk insanların yeryüzündeki varlığından söz edebiliriz. Bu süreçlere bakıldığında hayvanlar, biz insanlardan daha önce bu topraklarda hüküm sürmüşlerdir ve ilkel insanların hayvanlarla her zaman içli dışlı olması kaçınılmaz olmuştur. İnsan ırkının oluşmasıyla birlikte doğal olarak öncelikle beslenme, barınma gibi temel ihtiyaçlar doğmuştur. İkel insanlar topluluklar halinde yaşayıp doğaya karşı mücadele vermişlerdir. Doğa olayları ve vahşi hayvanlardan korkmaları karşısında bu güçleri tanrılaşmışlardır. Yerleşik hayata geçilmesiyle köyler, kasabalar oluşmuş, tarım-hayvancılık gelişmiş, dini ritüeller için de tapınaklar yapılmıştır. İnsanoğlu bütün bu mücadelelerin yanında dünyayı anlamlandırmaya çalışmış ve en önemlisi temel ihtiyaçlarını karşılama yolu bulduktan sonra bu evrende kim olduğunu

¹ Bu kitap bölümü, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü'nde yapılan "Öz Benlik ve Hayvan Temalı Seramik Heykel Uygulamaları" başlıklı lisans tezinden üretilmiştir.

² Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Tasarımı Bölümü, İremert9735@gmail.com, ORCID iD:0009-6685-4956

³ Doç. Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, candan.gungor@deu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-4850-7447

Sonuç olarak, bu çalışmada geniş bir yaratım alanına sahip olduğu ve kendini tanıma ile tanımlama süreçlerini sanatta soyut ve somut biçimlerle ifade etme olanağı bulduğu görülmüştür. Seramik malzeme, plastiklik özelliğiyle sanatçının ifade gücünü artıran bir unsur olarak bu yaratım sürecinde önemli bir rol oynamıştır. Ayrıca, seramiğin evrenin en ilkel malzemelerinden biri olması, insanın temel ve içsel duygularıyla derin bir bağ kurmasını sağlayan bir malzeme olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmanın odak noktası, sanatçıların içselleştirdiği duyguları sanat aracılığıyla somut bir şekilde ifade etmesine dayalı bir araştırmadır.

Bu nedenle, öncelikle öz benlik ve benlik kavramları ele alınmış, Şamanizm ve Şaman geleneklerinde ruh hayvanlarının gücü ve rehberliğinden esinlenilmiştir. Bu bağlamda, benlikteki duygular, bir hayvan figürü üzerinden simgesel bir anlatımla ifade edilmiştir. Bu araştırmanın son bölümünde yapılan kişisel uygulamalarda, içselleştirilmiş duygular bir hayvan figürü üzerinden seramik heykel çalışmalarına yüklenerek özgün bir yaratım sürecine yönelinmiştir.

Kaynaklar

- Aktaş, Ç. (2017). *Benlik Saygısı ve Otobiyografik Bellek Arasındaki İlişkiler*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Psikoloji Programı Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Alp, Y. (2017). *Eski Türklerde Din Anlayışı ve Şamanizm*, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Tarih Bilim Dalı, İstanbul.
- Armutak, A. (2002). *Doğu ve Batı Mitolojilerinde Hayvan Motifi. I. Memeli Hayvanlar*. İstanbul Üniv. Vet. Fak. Derg. 2 8 (2), 41 1 -427, 200 2 J. Fac. Vet. Med. Univ. İstanbul 28 (2), 411-427.
- Bacanlı, H. (1997). *Sosyal İlişkilerde Benlik Kendini Ayarlayanın Psikolojisi*. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Bayat, F. (2006). *Ana Hatlarıyla Türk Şamanlığı*, Ötügen Kitabevi, İstanbul.
- Demirel, A. (2019). *Sanatın Öz Benlik Üzerindeki Yeri, İşlevi ve İyileştirici Özelliğine Psikanaliz Bir Yaklaşım*. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim Anasanat Dalı, Muğla.
- Gökbel, F. (2019). *Çağdaş Seramik Sanatında Güncel Bir Terim; Hibrit Seramik*, İdil, 61 (2019 Eylül): s. 1233- 1244.
- Kaya, Y. (2017). *Güncel Sanatta Yeni Bir Yaklaşım Olarak "Melez"*. Ankara.
- Kemaloğlu, O. M. (2018). *Şamanizm'in Türk Kültürü Üzerindeki Varlığı*. 1. Uluslararası Türk Kültürü ve Tarihi Sempozyumu Nisan 2018 Bildiri Kitabı.
- Özcan, S. (2023). *Yörük Türkmen Kültüründe Şamanizm Etkilerinin Sahne Göstergeleri Bağlamında Yorumu ve Bir Uygulama*, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tiyatro Anasanat Dalı, Ankara.
- Özçubukçu, O. (2017). *Kuzey ve Orta Asya Şamanizm'inde Ruh Fenomeni*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Isparta.
- Sert, İ. (2024). *Öz Benlik ve Hayvan Temalı Seramik Heykel Uygulamaları*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü Yayınlanmamış Lisans Tezi. İzmir.

Sevim, K. (2021). *Yüksek ve Düşük Benlik Saygısını Etkileyen Faktörler*. Toplumsal Politika Dergisi, s. 110.

Verit, E. (2020). *Ritüelden Sahneye: Şamanizmin Tiyatroya Yansımaları ve Güngör Dilmen'in Bağdat Hatun Oyunundaki Kam Karakterinin Şaman Ritüelleri Kullanılarak Sahnelemesi*. İstanbul.

Görsel Kaynaklar

Görsel 1: <https://www.galerisoyut.com.tr/artist/bugraozer/#eser/b419da6f3b35e900fb-0b1819703c3683/13197>

Görsel 2: <https://www.galerisoyut.com.tr/artist/bugraozer/#eser/b419da6f3b35e900fb-0b1819703c3683/13186>

Görsel 3: <https://www.crystallmorey.com/>

Görsel 4: Örken, Seramik Sanatı'nda Mizah, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010: 103

Görsel 5: <http://www.christiebrown.co.uk/portfolio-item/european-folk-figures/>

Görsel 6: https://cfileonline.wpengine.com/wp-content/uploads/2016/12/Elevator_4.jpg

Görsel 7: <https://www.joebattceramics.com/gallery/>

Görsel 8: İrem Sert, Kişisel Arşiv

Görsel 9: İrem Sert, Kişisel Arşiv

Görsel 10: İrem Sert, Kişisel Arşiv

BÖLÜM 5

Tüketim Kültürü İçinde Metropol Kentleşmenin Sanatla İlişkisi

Şule KARACALAR¹

Giriş

Bireyin ihtiyaçlarının giderilmesi olarak tanımlanan tüketim kelimesi, yalnızca somut olarak değil aynı zamanda da psikolojik, sosyolojik ve ideolojik alt yapısıyla değerlendirilmelidir. Bireyin ihtiyaç boyutunun değerlendirildiği tüketim olgusunda rol oynayan faktörlerde değişkenlik görülmektedir. Eski toplumların yaşam tarzı üretmeye ve ihtiyacı kadarını tüketmeye, geri kalanını depolayıp üretimin olmadığı zaman dilimlerinde kullanımı söz konusuydu. Sanayi Devrimi'nden itibaren insanların yaşam alanlarına karşı bakış açısında büyük değişime yaşanmış ve insanlar ihtiyacı olmasa da tüketme eğilimine girmiştir.

Tüketim olgusunun sınırlarını genişletmede ilk adımlardan biri toplumun zihnindeki önyargıların kırılması, bireyin kendini özgür hissetmesi ve kadın-erkek eşitliği gibi konular yatmaktadır. Sanayi Devrimi ile birlikte insan zihnindeki nesnelerin sembolleştirilerek toplumda trend yaratmak yönetimde söz sahibi kişilerce ustalıklı kullanılmıştır.

Tüketim kültürünün en temel prensiplerinden biri de tüketilen şeyin doyumuna hızlıca ulaşmak ve doyumun son bulmasıdır. Her şey hızlı olmalıdır ki yeniye odaklanılmalıdır. Yakın geçmişten itibaren tüketimin kültürle ve sanatla birleştiği nokta kentleşme olmuştur. Kent kimlikleri yenilenmiş ve insanların kendilerini özel hissedecekleri ortamlar oluşturulmaya çalışılmıştır. Dünyada ve

¹ Öğr. Gör., Samsun Üniversitesi, Kavak MYO, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, Mimari Restorasyon Programı. karacalarseramik@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-7270-5494

Sonuç

Sonuç olarak Sanayi Devrimi ile başlayan kentleşme sürecinde önce insanların önyargılarını kırmakla başlayıp özgürlük için uğraş vermeleriyle devam etmiştir. İnsanların bilinçlerinde tüketirecek nesnelere sembolleştirilip insanlara trendler halinde sunulmuştur. Devam eden süreçlerde toplumda iki uç kutup ortaya çıkmaya başlamış ve tüm bu gelişmeler önce bazı insanları metropol kent, lüks yaşam tarzı, istediğiniz her şey elinizin altında gibi sloganlarla, kent içinde küçük kentçiklere sokmuş ve insanların doğayla ve toplumun diğer kesimiyle bağını kesmiştir. Metropol insanı yalnızca kendi dünyasıyla ve kendi toplumuyla baş başa kalarak soyutlaştırılmıştır. Bu soyutlanmanın başarılı olması adına kendi dünyalarındaki kentlerine sanat girmiş böylece dünyayla bağı kopmayan, tüm kültür ve sanat etkinliklerini evinde ağırlayan bir tüketim yaşamının içine sokulmuştur.

Günümüze gelinceye dek daha da ilerleyen teknoloji ve yapay zekanın tüm alanlarımıza girmesiyle birlikte tüketim çılgınlığı daha da artacaktır. Bir yarış halinde ilerleyen tüketim sektörünün her dalında hep “daha fazla” sınırları cezbetmeye başlamıştır. Metropol yaşam stiline sokulan insanlar, sanatın her türüsünü çevresinde ve evinde ağırlamaya devam etmektedir fakat bu sanatı özümlediklerini ve ona hak ettiği değeri verdiklerini mi göstermektedir? Bilinmektedir ki maddi yönden çok güçlü insanlar çoğu zaman bu yaşam alanlarının her olanaklarından yararlanmayı değil, biriktirmeyi tercih etmişlerdir.

Kaynaklar

- Aytaç, Ö. (2004). Kapitalizm ve Hegemonya İlişkileri Bağlamında Boş Zaman. Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cil:28 No:2, 115-138.
- Batu M.-Tos O., (2017). Tüketim Kültürü Odağında Modernizm ve Posmodernizmin Karşılaştırılması. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, Cilt:5 Sayı:2, 991-1023.
- Bauman, Z. (1999). Küreselleşme: Toplumsal Sonuçları. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, Çeviren: Abdullah Yılmaz.
- Begel, E. E. (1996, Yaz). Kentlerin Doğuşu. Cogito Üç Aylık Düşünce Dergisi, Kent ve Kültürü, Yapı Kredi Yayınları, Sayı:8, s. 7-16.
- Binns, L. (2005). Capitalising on Culture: An Evaluation of Culture-Led Urban Regeneration Policy. Faculty of the Built Environment, Dublin Institute of Technology, Ireland, 118-124.
- Boockhing, M. (1992). Kentsiz Kentleşme Yurttaşlığın Yükselişi ve Çöküşü. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Dereli, H. C. (2011, 01 10). Gayrimenkul ve Sanat Piyasalarının İç İç Geçmesi: Akaretler'de Örgütlenen Sanat ve Tasarım Caddesi. Skopdergi: <https://www.e-skop.com/skopdergi/gayrimenkul-ve-sanat-piyasalarinin-ic-ice-gecmesi-akaretlerde-orgutlenen-sanat-ve-tasarim-caddesi/392> adresinden alındı

- Erdem, E. (2008). Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramına Göre Konutların Swot Analizi İle Değerlendirilmesi. Ankara: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ev Ekonomisi (Aile ve Tüketici Bilimleri) Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Gölcük R.-Çibuk K., (2020). Guggenheim Müzesinin Unesco Dünya Kültür Mirası Listesine Alınması Kapsamında ABD'nin Unesco Üyeliği'nin Değerlendirilmesi. UNİMÜZE, 3 (2), 82-86.
- Özkan, M. (2011, 01 10). İstanbul'da Kültür ve Sanat İçerikli Kent Politikaları. Skopdergi, Sayı 1: <https://e-skop.com/skopdergi/istanbulda-kultur-ve-sanat-icerikli-kent-politikalari/402> adresinden alındı
- Pazarlamasyon. (2018, 08 09). Lucky Strike Satışlarını Arttırmak İçin Kadınlara Yapılan Yeşil Propagandası. Prime: <https://pazarlamasyon.com/lucky-strike-satislarini-arttirmak-icin-kadinlara-yapilan-yesil-propagandasi/> adresinden alındı
- Simmel, G. (1996, Yaz). Metropol ve Zihinsel Yaşam. Cogito Üç Aylık Düşünce Dergisi, Kent ve Kültürü , s. 81-89.
- Ulus Atayurt, D. Y. (2018, 07 04). 20. Yüzyılda Halkla İlişkiler-Kutsal Bencilik Çağı. Bantmag. dergi: <https://bantmag.com/arsivden-20-yuzyilda-halkla-iliskiler-kutsal-bencilik-cagi/> adresinden alındı

Görsel Kaynaklar

- Görsel 1. <https://evrimagaci.org/maslowun-ihitiyacilar-hiyerarşisi-hayatta-kalmak-icin-nelere-ihitiyac-duyariz-1644> (2021)
- Görsel 2. <https://www.kilsanblog.com/mimarlik-farkli-iliginc-yapilar/guggenheim-muzesi-bilbao/> (2021)
- Görsel 3. <https://emlaksitem.com/emlak-haberleri/sanat-ust-duzey-emlak-pazarlamasinda-nasil-gizli-bir-silah-oldu/250> (2021)
- Görsel 4. <https://emlaksitem.com/emlak-haberleri/sanat-ust-duzey-emlak-pazarlamasinda-nasil-gizli-bir-silah-oldu/250> (2021)
- Görsel 5. <https://www.emlaktasondakika.com/haber/konut-projeleri/country-life-gokturk-4-sergiye-imza-atiyor-200-bin-ş-a-daire/8517> (2021)
- Görsel 6. <http://pgartgallery.blogspot.com/2010/05/country-lifeta-pg-artspace.html> (2021)
- Görsel 7. <https://www.hurriyetemlak.com/projeler/dumankaya-insaat/dumankaya-modern-vadi-dumankaya-insaat> (2021)
- Görsel 8. <https://www.haberler.com/dumankaya-modern-ile-bahcesehir-baska-bir-boyut-haberi/> (2021)
- Görsel 9. <https://www.emlakwebtv.com/dumankaya-modern-collection-fiyatlar/6116> (2021)
- Görsel 10. <https://www.gapinsaat.com/atasehir-kentsel-yenileme> (2021)

BÖLÜM 6

Mata Ortiz Çömlekçiliği

Hüseyin GÜRGÖZE ¹

Giriş

Mata Ortiz kasabası, antik Mezoamerikan kültürünün izlerini taşıyan Casas Grandes havzasında yer almakta ve seramik üretimiyle tanınmaktadır. Bölge, tarih öncesi Mogollon-Mimbres kültürünün bir uzantısı olarak zengin bir seramik geleneğine sahiptir. Bu gelenek, antik dönemde Paquimé şehrinde doruk noktasına ulaşmış ve günümüzde Mata Ortiz çömlekçiliği ile devam etmektedir. Seramik üretim süreci, bölgenin doğal kaynakları, toplumsal iş birliği ve teknik yenilikler ile şekillenmiştir. Mata Ortiz, gerek tarihi mirası gerekse modern seramik uygulamalarıyla sanat ve zanaatın buluştuğu önemli bir merkez olarak öne çıkmaktadır.

Mata Ortiz Kasabası ve Casas Grandes Bölgesi

Mata Ortiz, Meksika'nın Chihuahua eyaletinde Casas Grandes havzasında yer alan küçük bir yerleşim yeridir ve zengin seramik üretimiyle tanınmaktadır (Paddock, 2016, s. 697-706). Casas Grandes havzası, seramik üretimi için tarih boyunca gerekli olan doğal kaynaklarla zenginleşmiştir. Bu kaynaklar arasında, özellikle volkanik kül içeren doğal kil yatakları dikkat çekmektedir. Bu yataklar, Mogollon Mimbres kültürüne bağlı Casas Grandes bölgesinde yer almakta ve bölgenin çömlekçilik geleneği üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Casas Grandes, antik dönemde Meksika'nın kuzeyindeki en büyük şehirlerden biri olan

¹ Arş. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü, huseyin.gurgoze@deu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-7770-1356

Bölge halkı, eski Mogollon-Mimbres kültürünün bezemelerinden esinlenerek seramik formlar üretmiş, bu süreçte modern teknikler ve estetik yaklaşımlar geliştirerek uluslararası alanda tanınmayı başarmıştır. Özellikle Spencer MacCallum'un Juan Quezada'nın eserlerini keşfetmesiyle, Mata Ortiz seramikleri global sanat dünyasında yer bulmuş, Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere çeşitli ülkelerde sergilere katılmış ve birçok sanatçıya ilham kaynağı olmuştur.

Seramik üretim süreci, doğal kil yataklarının işlenmesinden karmaşık dekorlama yöntemlerine, özgün pişirim tekniklerine kadar zengin bir bilgi birikimiyle devam ettirilmiştir. Mata Ortiz çömlekçileri hem eski tekniklere hem de yaratıcı yeniliklere açık bir yaklaşım sergileyerek, estetik ve işlevselliği bir araya getiren eserler üretmişlerdir. Bu süreç, yerel halkın ekonomik refahını artırmış ve bölgenin kültürel kimliğini pekiştirmiştir. Bununla birlikte, seramik üretiminde kullanılan malzemelerin dikkatli seçimi, grafit gibi yenilikçi yöntemlerin benimsenmesi ve dış kaynaklardan alınan tekniklerin bölgeye uyarlanması, Mata Ortiz seramiklerini farklı kılan unsurlar arasında yer almıştır. Seramiklerin pişirim sürecinde düşük sıcaklıkta elde edilen yüksek kalite, işlevselliği ve dayanıklılığı artırmış, Mata Ortiz ürünlerini yalnızca sanatsal değil, aynı zamanda pratik kullanıma uygun hale getirmiştir. Mata Ortiz'in seramik geleneği, antik kültürel mirasın modern bir yorumla yeniden doğuşuna tanıklık etmektedir. Bu gelenek, yalnızca yerel ekonomiyi canlandırmakla kalmamış, aynı zamanda bölgeye uluslararası düzeyde bir saygınlık kazandırmıştır. Mata Ortiz seramikleri, yaratıcı bir topluluk çalışmasının ve kültürel mirasa duyulan saygının somut bir göstergesi olarak, sanat ve zanaat dünyasında kalıcı bir yer edinmiştir.

Kaynaklar

- Bell, J. (1994). Making Pottery at Mata Ortiz. *Kiva*, 60(1), s. 33-70.
- Esperanza, T. (2022, Ağustos 23). A large Mata Ortiz pottery vessel, by Tina Esperanza. *johnmoran*:
- Guineroan, A. (2024, Nisan 18). The magic pottery of Casas Grandes in Paquimé. *ceramicartis*:
- Hills, J. (2012, Nisan 17). Reconstructing a Miracle: New Perspectives on Mata Ortiz Pottery Making. *Journal of the Southwest*, 54(1), s. 81-158.
- Lacy, A. R., Suderman, M., Cornejo, B. B., Johnson, J., Parks, W., MacCallum, S., . . . Hills, J. (1999). THE CERAMICS OF MATA ORTIZ. *Artes de México*, 45, s. 81-92.
- MacCallum, S. (1978). Ceramic revival in the Casas Grande Valley. *The Masterkey*, 52(2), s. 44-53.
- MacCallum, S. H. (1994). Chronology and Perspective on the Mata Ortiz Phenomenon. *Kiva*, 60(1), s. 5-23.
- Paddock, A. L. (2016, Kasım 1). It Flowed Like a River: The Pottery Knowledge of Mata Ortiz,

- a Genealogical Perspective. *Journal of the Southwest*, 58(4), s. 697-706. doi:<https://dx.doi.org/10.1353/jsw.2016.0016>.
- Parks, W. P. (1993). *The Miracle of Mata Ortiz: Juan Quezada and the Potters of Northern Chihuahua*. The Coulter Press.
- Parks, W., MacCallum, S., & Arredondo, E. (1999). MATA ORTIZ: UN RENACIMIENTO AL-FARERO. *Artes de México*, 45, s. 20-35.
- Pottery, A. W. (2024, Şubat 13). How Mata Ortiz Pottery Is Made. YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=rtFTd8UIaDw&t=2s>
- Quebonitacucson. (2024). MATA ORTIZ INDIAN POTTERY. [quebonitacucson.com/mataortiz.html](https://www.quebonitacucson.com/mataortiz.html)
- Service, N. P. (2024, Ekim 28). Artifact Gallery - Mano and Metate. National Park Service: https://www.nps.gov/meve/learn/education/artifactgallery_manometate.htm
- Silveira, L. O. (2021). Mata Ortiz ceramics - Large brown piece. [artemakareme.com/is-it-you/Collections/newest-products/Products/Mata-Ortiz-ceramic-large-brown-piece](https://www.artemakareme.com/is-it-you/Collections/newest-products/Products/Mata-Ortiz-ceramic-large-brown-piece)
- Stover, P. (2012). The Eye of God: Tranquility and Tradition . . . Mata Ortiz Pottery in Harmony with the Ancients. *Journal of the Southwest*, 54(1), s. 159-163.

Görsel Kaynaklar

- Görsel 1: <https://ceramicartis.com/en/pottery-casas-grandes-paquime/> adresinden alındı
- Görsel 2: Hills, J. (2012, Nisan 17). Reconstructing a Miracle: New Perspectives on Mata Ortiz Pottery Making. *Journal of the Southwest*, 54(1), s. 81-158.
- Görsel 3: https://www.nps.gov/meve/learn/education/artifactgallery_manometate.htm adresinden alındı
- Görsel 4: <https://www.youtube.com/watch?v=rtFTd8UIaDw&t=2s>
- Görsel 5: <https://www.youtube.com/watch?v=rtFTd8UIaDw&t=2s>
- Görsel 6: <http://www.jstor.org/stable/30246152>
- Görsel 7: <http://www.jstor.org/stable/30246152>
- Görsel 8: <https://www.jstor.org/stable/24312543>
- Görsel 9: www.quebonitacucson.com/mataortiz.html
- Görsel 10: <http://www.jstor.org/stable/30246152>
- Görsel 11: MacCallum, S. H. (1994). Chronology and Perspective on the Mata Ortiz Phenomenon. *Kiva*, 60(1), s. 5-23.
- Görsel 12: <http://www.jstor.org/stable/30246152>
- Görsel 13: <https://en.artemarakame.com/is-it-you/Collections/newest-products/Products/Mata-Ortiz-ceramic-large-brown-piece>
- Görsel 14: MacCallum, S. H. (1994). Chronology and Perspective on the Mata Ortiz Phenomenon. *Kiva*, 60(1), s. 5-23.
- Görsel 15: <https://en.artemarakame.com/is-it-you/Collections/newest-products/Products/Mata-Ortiz-ceramic-large-brown-piece>
- Görsel 16: <https://www.youtube.com/watch?v=rtFTd8UIaDw&t=2s>
- Görsel 17: https://www.johnmoran.com/auction-lot/a-large-mata-ortiz-pottery-vessel-by-tina-espera_72B498AA88

BÖLÜM 7

Seramik Şekillendirme Yöntemlerinde Torna

Yunis YILMAZER ¹

Giriş

Seramik, insanlığın var olduğundan itibaren insan neslinin yaşamında vazgeçilmez bir kullanım eşyası olmuştur. Farklı renk, doku ve şekillerde üretilen seramik nesnelere, kullanım eşyası ve insanın kendisi için sanatsal bir ifade aracı olmuştur. Yapılan arkeolojik çalışmalarda ortaya çıkan seramikler, kilin şekillendirildiği elle, el aletleri ve çömlekçi tornasının çeşitleri; kilin nasıl şekillendirildiği hakkında günümüze ışık tutmaktadır. Seramik ilk olarak elle, el aletleri kalıpla ve torna ile (kil, taş ve ağaçtan yapılmış tabla) ile şekillendirme yapılmıştır.

Tarihte ilk tornanın nerede ve ne zaman bulunduğu kesin olarak bilinmese de tornanın çömlekçiliğin gelişmesine önemli katkılar sağladığı bir gerçektir. Plastik kıvamlı kilin ahşap, taş veya kırık bir çömlek parçası üzerinde elle döndürülerek şekillendirilmesi ..tornanın ilk örnekleri olarak düşünülebilir. Ancak, günümüzde kullanılan torna ve çeşitleri, torna tablasının bir mil üzerine sabitlenmesi ile geliştirilmiştir. “El Tornası” veya “Yavaş Torna” olarak bilinen bu tornalar, Orta Doğu’da 5000 yıl kadar önce kullanılmış ve çömlek üretiminin niteliğini etkilemiştir (Mutlu, 1994: 5).

M.Ö.3500 yıllarında Mezopotamya’da çömlekçi tornası ve araba tekerleğinin aynı anda ortaya çıkması, her ikisi arasında bir bağlantı olduğu düşüncesini beraberinde getirmiştir. M.Ö.3000 yıllarında çömlekçi tornası Kuzey Mezopotam-

¹ Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Mimarlık Tasarım ve Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk Sanatları Bölümü. yunisyilmazer@osmaniye.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-1613-8808

Kaynaklar

- Arcasoy, A. (1983). Seramik Teknolojileri, Marmara Ün. Güzel Sanatlar Fak. Yayınları N:2, İstanbul.
- Canbolat, A. (2011). Seramik Şekillendirme Yöntemlerinde Tornanın Kullanımı ve Seramik Tornalar Yüksek Lisans Tezi) Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.
- Güner, G. (1988). Anadolu'da Yaşamakta Olan İlkel Çömlekçilik Ak Yayınları, İstanbul.
- Kundul, M. (2013). Endüstriyel Seramikte Alçı ve Çamur Şekillendirme Yöntemleri, İstanbul.
- Mutlu, S. H. (2007). Zamanın Çarkında Anadolu'da Seramik. Anadolu Ün. Anadolu Sanat (Sayı 18), Eskişehir.
- Mutlu, S. H. (1994). İç Mekân Duvar Yüzeyine Uygulanabilir Sanat Seramiği Düzenlemesi İçin Çömlekçi Tornasında Oluşturulan Özgün Ürünlerin Kullanımı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bırks, T. (1988). Potter's Companion, Londra.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Megep (2010). Seramik ve Cam Teknolojisi Dış Sivama 1
- Yılmaz, Y. (2008). Alçı Şekillendirme Model Kalıp ve Seramik Döküm Teknikleri, İstanbul.

Görsel Kaynaklar

- Görsel, 34-42-43-44-45-54-56, Bırks, T. (1997). Poters Combanion, Londra (S. 60-62-96-98).
- Görsel, 6-7-8. Şekil 1-2-3-36-37-38-39-41, Canbolat, A. (2011). Seramik Şekillendirme Yöntemlerinde Tornanın Kullanımı ve Seramik Tornalar Yüksek Lisans Tezi) Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir. (S. 18-60-80-81).
- Görsel, 16-17-18-19-20-21-22-23, Köpüklü, M. (2009). Silindirik Yüksek Formların Seramik Tornasında Şekillendirilmesi Makale Yayın Kabul Tarihi: 19.02.2009 (S. 249-250-251-252-254).
- Görsel, 24-25. Şekil 4-5, Kundul, M. (2013). Endüstriyel Seramikte Alçı ve Çamur Şekillendirme Yöntemleri. İstanbul (S. 214-207).
- Görsel, 9-10-11-12-13-14-15, Mutlu, S. H. (1994). İç Mekân Duvar Yüzeyine Uygulanabilir Sanat Seramiği Düzenlemesi İçin Çömlekçi Tornasında Oluşturulan Özgün Ürünlerin Kullanımı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Görsel, 33-35-57-58, Potery, C. (1998) Pottery Techiques. Londra (S. 91-52).
- Görsel, 30-31-32-40, Sevgi, S.S. (2007). Seramik Dekor ve Uygulama Teknikleri. İstanbul (S. 55-22).
- Görsel, 5-4-5-52-53, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Megep (2010). Seramik ve Cam Teknolojisi İç Sivama 1 Ankara. (S.27-28).
- Görsel, 55, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Megep. Seramik ve Cam Teknolojisi Dış Sivama 3, Ankara (S. 22).
- Görsel, 46, <http://www.elitsanat.com/son%20elit/main.htm>, (28.06.2022).
- Görsel, 1-2, <https://www.refsan.com.tr/alci-torna-> (28.06.2022).
- Görsel, 47, <https://www.izoref.com/el-aletleri/5661-seramik-dip-alma-seti-duez-3lue-c-342.html> (23.10.2024).
- Görsel, 48, <https://opalsceramik.com/comlekci-tornasi-kitleri/comlekci-tornasi-bicak-kiti/#&gid=1&pid=1> (23.10.2024).
- Görsel 49, 50,51, https://torostorna.com/urun/ka27-9_ (23.10.2024).

BÖLÜM 8

Fosfor Etkili Seramik Sırları ¹

Yunus Emre AKKALAN ²
Pinar ÇALIŞKAN GÜNEŞ ³

Giriş

Fosforesans pigmentler, ışığı emme ve belirli bir süre boyunca yayabilme yetenekleri sayesinde, sanat alanında ve sanayinin çeşitli alanlarında geniş bir uygulama çeşitliliğine sahip olmuştur. Işığın etkileyici gücüyle malzemelerin birleşimi fikri, tarih boyunca önemli bir yer tutmuş ve yüzyıllar boyunca önemini korumuştur. İlk fosforesans pigmentinin keşfi, 17. yüzyılda İtalyan simyacı Vincentinus Casciarolo tarafından gerçekleştirilen “Bolonya Taşı” deneyi ile başlamıştır; ancak fosforun kullanımı aslında Asya’ya kadar uzanmaktadır. Zamanla, modern bilim ve teknolojinin katkılarıyla, fosfor etkili pigmentler, seramik alanında parlaklığı uzun süre koruyan ve enerjiyi depolayarak etkileyici sonuçlar sunan fosforlu sırlar olarak gelişmiştir. Bu konuda ülkemizde Prof. Sencer Sarı’nın ve Prof. Bekir Karasu’nun önemli çalışmaları yer almaktadır.

Bu çalışma, seramik sırlarına fosfor etkili pigmentlerin entegrasyonunu derinlemesine incelemeyi amaçlarken, aynı zamanda kobalt ve krom oksit gibi yaygın olarak bulunan baskın oksitler üzerinde de durmaktadır. Oksitlerin fosforesans üzerindeki etkileri karşılaştırılarak, bu pigmentlerin hangi koşullarda daha etkili

¹ Bu kitap bölümü Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Seramik ve Cam Tasarımı Anasanat Dalı’nda yürütülen “Fosfor Etkili Sır Araştırmaları ve Uygulamalar” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik ve Cam Anasanat Dalı, Yunusemre.akkalan@ogr.deu.edu.tr, ORCID iD: 0009-0000-5260-4322

³ Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, pinar.caliskan@deu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-1759-0855

değişimleri ortaya koymaktadır. Özellikle kobalt ve krom oksitin baskın etkisi altında fosforesans süresinin kısaldığı, UV ışığı altında ise etkinin zayıf kaldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca kobalt oksidin fosforesans ışıldamasının rengini değiştirdiği de dikkati çeken bir bulgu olarak kaydedilmiştir. Bununla birlikte, mangan oksit, fosforesansın süresini uzatarak yüzeyde sanatsal etkiler oluşturmuştur. Ayrıca, fırça ile uygulanan sır altı pigmentlerin de yüzeyde dekoratif sanatsal etkiler yarattığı belirlenmiştir. Denemelerde elde edilen en başarılı sonuç, kalay oksit ilavesiyle elde edilmiştir. Kalay oksit, opak ve pürüzsüz bir yüzey sağlarken, fosforesans etkisini en etkin şekilde korunmasını sağlamıştır. Diğer oksitlere kıyasla bakır oksit de önemli bir fosforesans etkisi sunmuş, ancak ışıldamanın kısa sürede kaybolduğu gözlemlenmiştir. Argon gazı ile nötr ortam oluşturularak yapılan pişirim yöntemi, oksidasyonu minimize ederek fosforun ışık yayma kapasitesini korumada başarılı olmuştur. Bu yöntem, fosforlu pigmentlerin seramik sırlarına entegre edilmesinde önemli bir avantaj sunmuş ve gelecekteki seramik çalışmalarını için yeni olanaklar tanımaktadır. Sonuç olarak, bu araştırma, fosforesans pigmentlerin seramik sanatında estetik ve işlevsel katkılar sağladığını, ayrıca yaratıcı çözümler geliştirme potansiyelini gözler önüne sermektedir.

Kaynaklar

- Akbey, U. R. (2019) Fosforesans pigmentlerin sanatsal cam çalışmalarında kullanımı (Master's thesis, Güzel Sanatlar Enstitüsü).
- Dutczak, D. Jüstel, T.Rondac, C. Meijerink, A. (2015). Stronsiyum Alüminatlarda Eu²⁺ Lüminesansı.
- Karasu B, Kaya G, Kısacık Y. (2005) Uzun İşıma Süreli Fosforesans Özelliğe Sahip Sr₂0₄:eu²⁺, Dy³⁺ Sisteminde Pigment Üretimi., Seres 3. Uluslararası Katılımlı Seramik, Cam, Emaye Sır ve Boya Semineri.
- Karasu, B., Özkara, Ö. (1999). Cam ve seramik sanayiinde kullanılan fosfor esaslı malzemeler. Metalurji, 23(121), 28-32.
- Kaya, S. Y. (2011). İnorganik Esaslı Fosforesans Pigmentlerin Üretimi, Geleneksel Cam ve Sır Sistemlerinde Kullanımı (Doctoral dissertation, Anadolu University (Turkey))
- Nikl M. (2006) X-ışınları için sintilasyon dedektörleri. Çek Cumhuriyeti Bilimler Akademisi, Fizik Enstitüsü. İnceleme Makalesi.
- Pekkan, K. Gün, Y. Taşçı E. Karasu, B. (2015). Mavimsi-yeşil ve Sarımsı-yeşil Fosforesans Pigmentlerin Çini Sırında Değerlendirilmesi, 9. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu.
- Zesen Lin. (2020) Organik Uzun Süreli Lüminesans Malzemeleri için Uyarılmış Durum Dinamikleri Üzerine Çalışmalar. Kimya ve Biyokimya Bölümü, Mühendislik Lisansüstü Okulu, Kyushu Üniversitesi.
- Wu, S., Pan, Z., Chen, R. ve Liu, X. (2017). Uzun süreli son ışıklı fosforesan malzemeler. Cham, İsviçre: Springer International Publishing.

Görsel Kaynaklar

- Görsel 1:** Işık depolayan seramik. Karasu, B., Özkara, Ö. (1999). Cam ve seramik sanayiinde kullanılan fosfor esaslı malzemeler. Metalurji, 23(121), 28-32.

Görsel 2: Kod 45: Saydam fritin kimyasal bileşimi.

Görsel 3: Juliang Photoluminescent Pigment Co.,Ltd firmasından alınan kimyasal bileşimi (<https://us-icbuim-file.oss-us-east-1.aliyuncs.com/file/284969232e39e150c5409c63771cf97f.pdf?Expires=1731856261&OSSAccessKeyId=LTAIxlzvmECyZvmX&Signature=763gIYWt7tyjo-AZtZkqqQI23o%3D&response-content-disposition=filename%3DComponent%20of%20glow%20powder.pdf>)

Görsel 4: Sır hazırlık işlemleri (Yunus Emre Akkalan, 2024).

Görsel 5: Pistole ile sır uygulama işlemi (Yunus Emre Akkalan, 2024).

Görsel 6: Pişirim sonrası kullanılan, Argon gazı ve düdüklü tencere (Yunus Emre Akkalan, 2024).

Görsel 7: Pişirim fırını (Yunus Emre Akkalan, 2024).

Görsel 8: Denemelerin fırından çıkarılma işlemi (Yunus Emre Akkalan, 2024).

Görsel 9: Denemelerin düdüklü tencere içerisinde vakumlama işlemi (Yunus Emre Akkalan, 2024).

Görsel 10: Stronsiyum alüminat pigmenti ile saydam sır uygulaması. Bünye: Beyaz stoneware (Yunus Emre Akkalan, 2024).

Görsel 11: %0.5 krom oksit katkılı temel sırın görüntüsü. Bünye: Beyaz stoneware (Yunus Emre Akkalan, 2024).

Görsel 12: % 0.5 kalay oksit katkılı temel sırın görüntüsü. Bünye: Beyaz stoneware (Yunus Emre Akkalan, 2024).

Görsel 13: % 0.5 mangan oksit katkılı temel sırın görüntüsü. Bünye: Beyaz stoneware (Yunus Emre Akkalan, 2024).

Görsel 14: %0.5 bakır oksit katkılı temel sırın görüntüsü. Bünye: Beyaz stoneware (Yunus Emre Akkalan, 2024).

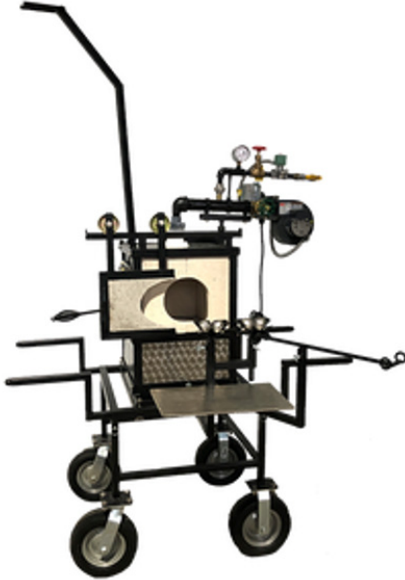
Görsel 15: % 0.5 kobalt oksit katkılı temel sırın görüntüsü. Bünye: Beyaz stoneware (Yunus Emre Akkalan, 2024).

BÖLÜM 9

Gerİ Dönüşüm Camların Kullanıma Örnek Bir Girişim: Rero Glass

Agâh Barış Can AKSAKAL¹

Sıcak Cam Stüdyosu ve Sanat Üretimine Geri Dönüşüm Alternatifi

Görsel 1. Mobil tip sıcak cam fırını

Özellikle Amerikan üretimi olan, mobil ve geneli propan gaz veya doğalgazla çalışan, düşük kilogramla üretime müsait fırınların enerji sarfiyatları, büyük kapasiteli fırınlara göre son derece ulaşılabilir ve tek bir fırını hem eritme hem de ara ısıtma fırını olarak kullanılabilmesi sebebiyle daha sürdürülebilir. Bu nedenle küçük çaplı üretimler yapan atölyeler veya camla alakalı deneyimlerini, kişisel bazda geliştirmek isteyen insanlar için son derece elverişlidirler. Bu tip fırınların çoğalması altmışlarda başlayan stüdyo cam hareketinin ardından, cam sanatının yaygınlaşması anlamında yeni bir fenomen olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ancak hala günümüzde; seramik, ahşap, taş gibi malzemelerle kıyaslandığında sıcak cam şekillendirme teknikleriyle çalışmak maliyetli ve sürdürülebilirliği açı-

¹ Arş. Gör., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, can.aksakal@msgsu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-8067-8166

pencere camları- sarflar yeniden kullanım için uygun bir yol olma olasılığı düşünülmeğe başlandı.

Araştırmada pencere camlarının ve endüstriyel üretimle elde edilen cam tiplerinin kullanımına bir örnek oluşturması için Rero Glass örneği seçilmiştir. Sanat üretiminde yeni bir bakış açısı yaratacak olan bu girişimin ülkemizde de uygulanabileceği düşüncesiyle bu çalışma hayata geçirilmiştir.

Kaynaklar

Faga, D. (2012) Stüdyo Camcılığı Teknolojisi, Yüksek Lisans Tezi, Syf.11, İstanbul

Gürses, S. (1996) Endüstriyel Cam Şekillendirme Yöntemleri Ve Çağdaş Uygulamalar, Sanatta Yeterlik Tezi, Syf.20, İstanbul

Rombach, F. (2024) Ropörtaj, Rero Glass, Antwerp

Görsel Kaynakları

Görsel 1: <https://www.Mobileglassblowingstudios.Com/Equipment-421723.Html> (Erişim Tarihi :15.09.2024)

Görsel 2: Aksakal, Agah Barış Can, Kişisel Arşiv, 2024

Görsel 3: Rombach, Frederik, Kişisel Arşiv, 2024

Görsel 4: Rombach, Frederik, Kişisel Arşiv, 2024

Tablo 1: Faga, D. (2012) Stüdyo Camcılığı Teknolojisi, Yüksek Lisans Tezi, Syf.12, İstanbul

Tablo 2: Gürses, S. (1996) Endüstriyel Cam Şekillendirme Yöntemleri Ve Çağdaş Uygulamalar, Sanatta Yeterlik Tezi, Syf.20, İstanbul

Tablo 3: Aksakal, A., Kişisel Arşiv

BÖLÜM 10

“Zamanda Yolculuk”: Çini ve Seramik Sembollerin Kültürel Anlamları

Burhan YALÇIN¹

Giriş

Seramik sanatı, tarih boyunca estetik anlamda önemli bir konumda dururken, sembollerin derin anlam katmanlarıyla zenginleşmiş bir ifade biçimi sunmaktadır. Sembolizm, seramiklerin forma, desenlere ve renklere yansıdığı duygusal etkiler yaratırken, toplumsal değerleri, mitolojik hikayeleri ve bireysel deneyimleri sembolik imgeler aracılığıyla aktarır. Sanatçılar, bu sembollerle belirli mesajlar iletmeyi ve izleyicide duygusal yankılar bırakmayı amaçlar. Özellikle Anadolu'daki çini eserlerdeki geleneksel motifler, hem estetik kaygıları hem de kültürel kimliği güçlendirir. İnsanoğlunun duygularını ve düşüncelerini diğer bireylere aktarma çabası, tarihsel süreç içinde sürekli bir tema olmuştur. İletişim kurmak ve bilgi alışverişinde bulunmak için çeşitli simgesel motiflere başvuran insanlar, bu imgeleri seramikler, mağara duvarları ve kayalar üzerine işleyerek kendilerini ifade etmişlerdir. Doğanın gizemleriyle başa çıkan, korku ve belirsizlik içinde yaşayan bireyler, yaşamı koruma içgüdüleriyle sembolik girişimlerde bulunmuşlardır. Doğum, yaşam ve ölüm süreçlerinde insanoğlu, bu korkularla, bilinmeyenlerle ve çaresizlikleriyle yüzleşme yolları aramıştır. İlkel topluluklar tarafından oluşturulan simgesel imgeler, bazen büyüsel amaçlarla kullanılmış ve korunmuştur. Bu sayede, her resim, heykel ve seramik, insanın doğayla olan savaşında varlığını sürdürebilmek için keşfettiği ve anlamlandırdığı birer sembol haline gelmiştir (Haklı, 2018: 52). “Sembol” terimi, çeşitli alanlarda matematik, mantık, bilişsel

¹ Sanatta Yeterlik Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı, burhanyalcin02@gmail.com, ORCID iD: 0009-0008-2838-9595

sel temalara kadar geniş bir yelpazede sembolik ifade için tercih edilen bir materyal olmaya devam etmektedir. Küreselleşme ve teknolojinin gelişimiyle birlikte, seramik sanatında sembolizm daha da zenginleşmektedir. Farklı kültürlerin etkileşimi, yeni sembollerin doğmasına ve eski olanların yeniden yorumlanmasına zemin hazırlar. 3D yazıcılar gibi teknolojik araçlar, sanatçılara daha karmaşık ve özgün semboller yaratma imkanı sunarak seramik sanatının sınırlarını genişletmektedir. Gelecekte, seramik sanatında sembolizm, kişisel kimliklerin, toplumsal bilincin ve çevresel sorunların ifade edilmesinde daha da önemli bir rol oynayacaktır. Sanatçılar, semboller aracılığıyla insanlığın ortak değerlerini ve geleceğe dair kaygılarını yansıtarak, toplumlarla daha derin bir iletişim kurabileceklerdir.

Sonuç olarak, seramik sanatında sembolizm, geçmişten günümüze uzanan köklü bir geleneğe sahip olup, gelecekte de sanatın vazgeçilmez bir parçası olmaya devam edecektir. Kilin sıcaklığı ve sanatçının yaratıcılığı bir araya geldiğinde, semboller, insanlık deneyiminin evrensel bir dili olarak varlığını sürdürecektir.

Kaynaklar

- Çetintaş, E. (2018). Antik Dönemde Seramik Üretim Tekniklerine Dair İzler: Rhodiapolis örneği. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, (21), 93-105.
- Çobanlı, Z., & Öney, G. (2007). Doğudan Batı'ya İslam Sanatından Türk Çini ve Seramiklerine Uzanan Miras. *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı*. T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları. İstanbul.
- Çoruhlu, Y. (1995). *Türk Sanatında Hayvan Sembolizmi (Kozmolojik, Mitolojik, Astrolojik, Dini Ve Edebi Tasavvurlara Göre)*. Seyran Yayınları. İstanbul.
- Erman, D.O. (2012). "Türk Seramik Sanatının Gelişimi: Toprağın Ateşle Dansı". *ACTA TURCA*, 4(1): 18-33.
- Eryılmaz, H. İ., & Selimgil, B. (2021). İslam Eserlerinde Kullanılan Kare Tabanlı Geometrik Desenlerin Çözümlemesine Yönelik Yeni Bir Yaklaşım. *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (53), 237-286.
- Gülaçtı, N., & İnce, F. (2023). Sürrealizm Akımının Seramik Sanatına Figür Ve Dekor Uygulaması Olarak Yansıması. *Uluslararası Sosyal Ve Ekonomik Çalışmalar Dergisi*, 4(1), 64-79.
- Haklı, M. (2018). "Eski Türk Sanatında Simgesel Motifler Ve Günümüz Seramik Sanatındaki Yorumları" Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik Anasanat Dalı Seramik Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, konya
- Mülayim, Selçuk (1982). *Anadolu Türk Mimarisinde Geometrik Süslemeler*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları:
- Nazlı, A. K., & Temel Eğinli, A. (2018). Kültürün Koruyucu Gücü: Kültürel Semboller. *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Medya Ve İletişim Araştırmaları Hakemli E-Dergisi*(2), 56-74.
- Ocakoglu N, "Türk Çini ve Seramiklerinde Kullanılan Hayvan Figürleri ve Giysi Tasarımına Yansıtılması" kalemisi, 6 (12), s.409-425.
- Öney, G., Çobanlı, Z. (2007). Doğudan Batı'ya İslam Sanatından Türk Çini ve Seramiklerine Uzanan Miras. *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı*. T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları. İstanbul.

WELCH, Patricia Bjaaland (2008), Chinese Art A Guide to Motifs and Visual İmagery, USA: Tuttle Publishing.

Yılmaz, A. (2010). Geleneksel İznik çini dekorlarında kullanılan motifler ve kişisel yorumlar (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

YÜKSEL, İ. (2018). Seramik Yüzeyle Geometrik Unsurların Kullanımı. Journal of International Social Research, 11(59).

Görsel Kaynak

Görsel 1: https://masonlar.org/masonlar_forum/index.php?topic=17298.0#google_vignette Erişim Tarihi 29.11.2024.

Görsel 2: https://masonlar.org/masonlar_forum/index.php?topic=17298.0#google_vignette Erişim Tarihi 29.11.2024.

Görsel 3: <https://www.maisonvucino.com/portfolio/19-yuzuil-majolika-amphora-bohem-vazo-italyan-antika/> Erişim Tarihi 29.11.2024.

Görsel 4: https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Dosya:Ceramique_elephant.JPG Erişim Tarihi 29.11.2024.

Görsel5:https://www.mustafacambaz.com/details.php?image_id=20052&sessionid=etfo1miu3mhorp84ml69f8pmp5 Erişim Tarihi 29.11.2024.

Görsel 6: <https://seramiksanat.com/cin-seramiklerini-anlamak/> Erişim Tarihi 29.11.2024.

Görsel 7: <https://seramiksanat.com/cin-seramiklerini-anlamak/> Erişim Tarihi 29.11.2024.

Görsel 8: <https://www.bursasehrenciz.com/arastirma/athena-nin-sembolu-baykus-turk-dunyasin-dan-mi-batiya-tasindi-920> Erişim Tarihi 29.11.2024.

Görsel 9: <https://www.bursasehrenciz.com/arastirma/athena-nin-sembolu-baykus-turk-dunyasin-dan-mi-batiya-tasindi-920> Erişim Tarihi 29.11.2024.

Görsel 10: <https://www.peramuzesi.org.tr/images/pdf/dijital-kitaplar/Kutahya-Cini-ve-Seramikleri2.pdf> Erişim Tarihi 29.11.2024.

Görsel 11: Yılmaz, A. (2010)

Görsel 12: Merve Önder Yüksek Lisans Tezi S.41,2019

Görsel 13: Merve Önder Yüksek Lisans Tezi S.41,2019

Görsel 14: Merve Önder Yüksek Lisans Tezi S.41,2019

Görsel 15: Ocakoğlu,2018, s.409-425.

Görsel 16 İnce & Gülaçtı,2023:73.

Görsel 17: <https://klimtlover.wordpress.com/wp-content/uploads/2012/09/dipylon-painter.jpg> Erişim Tarihi 29.11.2024.

Görsel 18: <https://klimtlover.wordpress.com/wp-content/uploads/2012/09/dipylon-painter.jpg> Erişim Tarihi 29.11.2024.

Görsel 19: Yüksel,2018:582.

Görsel 20: <https://www.istanbulumsanat.com/cicekli-cini-motifleri-ve-anlamlari/> Erişim Tarihi 29.11.2024.

Görsel 21: <https://www.ubuy.tg/en/product/KXBR9HWG-china-furniture-online-blue-and-white-dragon-motif-chinese-porcelain-temple-vase> Erişim Tarihi 29.11.2024.

Görsel 22: <https://tr.topwar.ru/177538-odezhda-pervoj-mirovoj-imperii.html> Erişim Tarihi 29.11.2024.

Görsel 23: <https://fotokart.shop/islam-sanati-ve-mimarisindeki-yukse-geometri/> Erişim Tarihi 29.11.2024.

Görsel 23: <https://fotokart.shop/islam-sanati-ve-mimarisindeki-yukse-geometri/> Erişim Tarihi 29.11.2024.

BÖLÜM 11

Çanakkale, Gelibolu Özel Yetenekli Çocukların Sepet Fırın Yapımı ve Pişirim Uygulamaları

Ergün ARDA¹

Yeşim YAVAŞ²

Giriş

İnsanoğlu binlerce yıldır killi toprağı elleriyle şekillendirip, ürettiklerini açık veya kapalı fırınlarda pişirmiştir. Seramik pişirim tarihi bilim insanlarının yazılı verilerine M.Ö. 24-28 bin yıl kadar geriye gitmektedir. Anadolu'da geleneksel çömlek imalat merkezlerinde yapılan açık ve kapalı pişirim yöntemleri araştırılmıştır. Sanatın nesnesi olan seramik gelenekselden beslenerek artistik seramik kapsamında varlık göstermeye başlamış ve geleneksel seramik pişirim yöntemleri son 50 yıldır stüdyo çömlekçiliğı adıyla, sanatsal seramik yapmak için uygulanmaktadır. Bunlardan bir tanesi sepet pişirim yöntemidir. Çağdaş sanat yapan seramik sanatçılarının ve akademisyenlerin kullandığı alternatif artistik pişirim yöntemi olarak Türkiye'de az sayıda uygulamalar yapılmıştır

“İlkel ateşleme “ tabirini bu anlamda kullanıyoruz (teknoloji kullanılmadığı için değil!). Tekniklerin kapsamı dünya ve tarihi kadar geniştir. Her kültür, sahip olduğu kil ve yakıt, fayda ve estetik ihtiyaçları etrafında kendi yöntemlerini geliştirmiştir. Dünyanın pek çok yerinde bu teknikler çok az değişiklikle günümüze kadar gelmiştir. ilkel pişirme yöntemleri, herkesin neredeyse hiçbir tesis veya kaynak olmadan (örneğin açık ateşte, çukurda veya temel muhafaza yönteminde) ilkel malzemeler (örneğin kaba, plastik olmayan kil) kullanarak eşya

¹ Doç., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü, ergunarda@comu.edu.tr, ORCID iD: 0009-0008-2424-2000

² Görsel Sanatlar Öğretmeni, Bilim ve Sanat Merkezi Okulu, yesimtc@gmail.com

Görsel 17. Sepet fırında sıvı pişirimi yapılmış balık formu

Kaynaklar

- Aslan, E. E. (2012, Eylül). Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, s. 133-142.
- Aslan, E. E. (2016). Seramik Pişirim Teknikleri ve Fırınları. Ankara: Opus Bamevi.
- bienhaber. (2013, Mayıs 10). bienseramik: <https://bienseramik.com.tr/uploads/media/bienhaber-2014-1/files/basic-html/page10.html> adresinden alındı
- Ceramicon. (2019, 04 25). Ceramicon-Seramik-Etkinlikleri-. www.facebook.com/p/Ceramicon-Seramik-Etkinlikleri: <https://www.facebook.com/p/Ceramicon-Seramik-Etkinlikleri-100064967621874/> adresinden alındı
- Ceramicon Etkinlikleri. (2018, Nisan 25). Facebook: https://www.facebook.com/profile.php?id=100064967621874&locale=tr_TR adresinden alındı
- Dunn, C. (2014, Mayıs 21). Cromarty Archive. www.thecromartyarchive.org: <https://www.thecromartyarchive.org/picture/number2018> adresinden alındı
- Erdem, F. (2023, Mart 7). qiseramik. www.instagram.com/qiseramik: <https://www.instagram.com/qiseramik/?hl=tr> adresinden alındı
- etkinlik. (2022, Ekim 28). seramik.usak.edu.tr: <https://seramik.usak.edu.tr/etkinlik/3166> adresinden alındı
- Facebook. (2016, Şubat 24). Ceramicon: https://www.facebook.com/photo/?fbid=798651966905489&set=a.623881154382572&locale=tr_TR adresinden alındı
- Hansen, T. (2020). <https://digitalfire.com/glossary/primitive+firing>. <https://digitalfire.com/index.php> adresinden alındı
- Kara, F. (2023). Gelenekselleşmiş Seramik Etkinlikleri ve Pişirim Yöntemleri. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıçoğlu, O. (2019). Seramikte Alternatif Fırınlara Ve Bir Fırın Uygulaması. Uşak: Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- seramik-sepet-firin-calistayi-ve-sergisi. (2022, Mayıs 23). guzelyurt.aksaray.edu.tr: <https://guzelyurt.aksaray.edu.tr/seramik-sepet-firin-calistayi-ve-sergisi> adresinden alındı
- srd. (2015). <https://ww1photographs.wordpress.com/> adresinden alındı

- topluluk.usak.edu. haber. (2022, Ekim 2022). topluluk.usak.edu.tr: <https://topluluk.usak.edu.tr/haber/5251> adresinden alındı
- www.cappadociaexplorer.com/detay.php? (2016, 09 20). www.cappadociaexplorer.com: <https://www.cappadociaexplorer.com/detay.php?page=68&id=2065&cid=1> adresinden alındı
- Aslan, E. E. (2012, Eylül). Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, s. 133-142.
- Aslan, E. E. (2016). Seramik Pişirim Teknikleri ve Fırınları. Ankara: Opus Baimevi.
- bienhaber. (2013, Mayıs 10). bienseramik: <https://bienseramik.com.tr/uploads/media/bienhaber-2014-1/files/basic-html/page10.html> adresinden alındı
- Ceramicon. (2019, 04 25). Ceramicon-Seramik-Etkinlikleri-. www.facebook.com/p/Ceramicon-Seramik-Etkinlikleri: <https://www.facebook.com/p/Ceramicon-Seramik-Etkinlikleri-100064967621874/> adresinden alındı
- Ceramicon Etkinlikleri. (2018, Nisan 25). Facebook: https://www.facebook.com/profile.php?id=100064967621874&locale=tr_TR adresinden alındı
- Dunn, C. (2014, Mayıs 21). Cromarty Archive. www.thecromartyarchive.org: <https://www.thecromartyarchive.org/picture/number2018> adresinden alındı
- Erdem, F. (2023, Mart 7). qiseramik. www.instagram.com/qiseramik: <https://www.instagram.com/qiseramik/?hl=tr> adresinden alındı
- etkinlik. (2022, Ekim 28). seramik.usak.edu.tr: <https://seramik.usak.edu.tr/etkinlik/3166> adresinden alındı
- Facebook. (2016, Şubat 24). Ceramicon: https://www.facebook.com/photo/?fbid=798651966905489&set=a.623881154382572&locale=tr_TR adresinden alındı
- Hansen, T. (2020). <https://digitalfire.com/glossary/primitive+firing>. <https://digitalfire.com/index.php>. adresinden alındı
- Kara, F. (2023). Gelenekselleşmiş Seramik Etkinlikleri ve Pişirim Yöntemleri. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıçoğlu, O. (2019). Seramikte Alternatif Fırınlara Bir Fırın Uygulaması. Uşak: Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- seramik-sepet-firin-calistayi-ve-sergisi. (2022, Mayıs 23). [guzelyurt.aksaray.edu.tr: https://guzelyurt.aksaray.edu.tr/seramik-sepet-firin-calistayi-ve-sergisi](https://guzelyurt.aksaray.edu.tr/seramik-sepet-firin-calistayi-ve-sergisi) adresinden alındı
- srd. (2015). <https://ww1photographs.wordpress.com/>. adresinden alındı
- topluluk.usak.edu. haber. (2022, Ekim 2022). topluluk.usak.edu.tr: <https://topluluk.usak.edu.tr/haber/5251> adresinden alındı
- www.cappadociaexplorer.com/detay.php? (2016, 09 20). www.cappadociaexplorer.com: <https://www.cappadociaexplorer.com/detay.php?page=68&id=2065&cid=1> adresinden alındı